

Protagonist, ki uteleša zlo

Premiera v Mestnem gledališču ljubljanskem, P. B. Shelley: Cenci, prva slovenska uprizoritev, režija: Diego de Brea

ANJA GOLOB

Odločno, če je soditi po prvi premieri, vstopa Mestno gledališče ljubljansko v novo sezono. Redko uprizorjano Shelleyevo tragedijo Cenci (izg. Čenci) postavlja v močno izčiščeni in okrajšani, dobro uro trajajoči obliki na veliki oder režiser Diego de Brea z ekipo, v kateri izstopa kostumografija Lea Kulaša kot rdeča nit, sijajna metafora celotne uprizoritve. Obseg dramskih oseb je skrčen za polovico, tako da nastopa v predstavi zgolj šest igralcev. Igra ansambla je nekoliko nenotna, kar vpliva na težo posameznih slik in s tem na dramaturgijo, vendar je to najbrž tudi posledica posegov v besedilo. Moč prizorov ni poenotena, kar je za celoto moteče, kljub temu pa je predstava odlična, menim, da ena najboljših, kar sem jih v zadnjih desetih letih gledala na omenjenem odru.

Predvsem pripisujem to atmosferi. V nasprotju, denimo, s ponesrečenim Titom Andronikom na odru ljubljanske Drame, uspe zdaj de Brei s prepoznavnimi, že znanimi režijskimi sredstvi vzpostaviti organsko atmosfersko celoto, ki izvira neposredno iz besedila, vztraja na odru od prvega do zadnjega prizora ter se pred gledalcem vseskozi plasti in razvija, kar uprizoritvi zagotavlja kredibilnost. Dobimo gledališki dogodek, ki se jemlje skrajno resno, kjer ni potujitev, podčrtav, stanskih rokavov, namesto njih se tu stvari godijo "zares", igra se "na polno", glasnost glasbe se pomenljivo (in patetično) viša glede na pomembnost trenutka v zasnovi celote itd., kar je vse primarno seveda posledica vsebine.

Tragedija o rodolini Cenci spada med romantične drame, ki jih daje problem z uprizorljivostjo. Shelley je

navdih zanjo dobil iz zapiskov o resničnih dogodkih, povezanih s to rimsko družino (zanimivo, to mojstrstvo realnega življenja v pisanju dram), ki jo obvladuje protagonist, najbrž kar posebitev Zla. Grof Cenci je primer anti-junaka, skrajno odbijajoče kreature, ki ne spoštuje ničesar in ki ji ni nič sveto. V svet, kakršnega s tem ustvarja, tira vse, kar ji pride blizu, predvsem seveda svojo družino. V središču Shelleyeve tragedije stoji njegov odnos s hčerko Beatrice (!), ki je seveda njegovo absolutno nasprotje in katere čistost in lepota se zanjo skozi potek drame izkažeta za prav toliko pogubni, kolikor jo definirata scela, skratka. Če zaostrimo, okrajšana tragedija Cenci na odru MGL je surov, a skrajno prepričljiv prikaz točke, v kateri si stopita nasproti absolutno Zlo in nemočno, na principu univerzalne pravičnosti temelječe Dobro oz. Lepo, kakršno naj bi obstajalo (dvom v to pa je še kako upravičen). Tu najde predstava tudi obilo navezav na realno situacijo v aktualnem svetu, kar jo, skozi element prepoznavne, dela le še prepričljivejšo. Na reprizi je bilo videti, kot da to gledalcem ni všeč - za kar pa bi po moje v konkretnem primeru moralo biti ekipi malo mar, žlahtno gledališče namreč mora imeti kaj povedati o svetu, kakršen je, pa naj je nam to všeč ali ne.

Nikakor na koncu pa je tu še en ključni element: Uroš Smolej. O izjemnem igralskem talentu tega igralca je bilo v zadnjih sezonah že premnogo govora, a zasluge pač, kamor gredo - zdi se, kot da vstopi Smolej v vlogi grofa Cencija parkrat v scela svojo orbito. Vzame si prostor in ustroji dramaturgijo po podobi svoje dramske osebe in natančno to so trenutki, ki uprizoritev neizbrisno zaznamujejo. Vsekakor svoje delo dovolj prepričljivo opravijo tudi vsi ostali igralci, toda tokrat je, sicer tudi z avtorjevo strukturo besedila z jasnim protagonistom, a nikakor zgolj z avtorjevo nje, Smolej po mojem mnenju dejansko korak pred vsemi.

Uroš Smolej (Janko Rath)

Uroš Smolej si vzame prostor in ustroji dramaturgijo po podobi svoje dramske osebe in natančno to so trenutki, ki uprizoritev neizbrisno zaznamujejo